

การพัฒนาการเรียนรู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยครอบครัวและชุมชน
ในจังหวัดชัยภูมิ
Learning Development of the Special Needs Students by means of Family
And Community in Chaiyaphum Province

นางสาวดวงชนก ลันดา¹ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดชัยภูมิ ถนนชัยภูมิ-สีคิ้ว ตำบลในเมือง
อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ 36000

*ผู้ติดต่อ : chantira2555@hotmail.co.th เบอร์โทรศัพท์ 0922613527

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยครอบครัวและชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ และเพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยครอบครัวและชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ ประชากรที่ศึกษาคือ ผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดชัยภูมิ ปีงบประมาณ 2558 รวมจำนวน 105 คน และนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษรวมจำนวน 105 คน เครื่องมือวิจัยแบ่งเป็นสองส่วน ได้แก่ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม SPSS และแบบสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ในเชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ปกครองของนักเรียน ซึ่งถือว่าเป็นผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (Key Informant) ในการวิจัยในเรื่องนี้

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการเรียนรู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยครอบครัวและชุมชนในจังหวัดชัยภูมิด้านผลผลิตอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาปัจจัยด้านกระบวนการปฏิบัติ และปัจจัยพื้นฐานทางสถานะแวดล้อม ตามลำดับ ส่วนแนวทางในการจัดการศึกษานักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยครอบครัวและชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ พบว่าปัจจัยสนับสนุนการศึกษาควรประกอบด้วยปัจจัยผู้นำและคนในชุมชน ปัจจัยด้านผู้ปกครองและการได้รับการสนับสนุน ปัจจัยด้านคุณสมบัติและความสามารถของครู ปัจจัยด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ปัจจัยด้านทรัพยากรและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ปัจจัยด้านโครงสร้างการบริหารและการสร้างเครือข่าย เป็นต้น

คำหลัก : การพัฒนาการเรียนรู้, นักเรียน, ครอบครัวและชุมชน

ABSTRACT

The objectives of this research were to study learning development of the special needs students by means of family and community in Chaiyabhum Province and to study a way of educational management for those students by means of family and community in Chaiyabhum Province. The population was 105 parents and 105 special needs students in the fiscal year 2015. The research instruments were divided into 2 parts: questionnaire analyzing of data was computed by the SPSS program and structured interview data was a guideline to be administered the in-depth interview. The key informants of interview were parents' special needs for this research.

The findings of this research were investigated that the special needs students' learning development by means of family and community in Chiyaphum province were at the highest level in terms of outcome, following by the processing aspect and environment basis aspect respectively. The way of educational management for those students by means of family and community in Chaiyabhum province was revealed that educational supporting factors should consist of leaders and villagers in their community, parents' factors and supporting budget, factors from teachers and their ability, factors from place and durable articles, factors from learning resources and facilitates, factors from administrative structure and network etc.

Keywords : Learning development, Student, Family and community

บทนำ

นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการโดยมุ่งเน้นการสร้างโอกาสทางการศึกษา และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ตามที่ระบุไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พุทธศักราช 2550 – 2554 ที่ได้กำหนดให้คนพิการจะต้องได้รับการคุ้มครองสิทธิ มีคุณภาพชีวิตที่ดีเต็มศักยภาพ มีส่วนร่วมในสังคมอย่างเต็มที่และเสมอภาค และ พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ที่บัญญัติให้คนพิการมีสิทธิทางการศึกษาให้ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิด หรือพบความพิการจนตลอดชีวิตพร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาและเลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบ และรูปแบบการศึกษาโดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัด ความแตกต่างระหว่างบุคคล และความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคล โดยได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภท สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2551 : 3)

ดังนั้น ผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือผู้ด้อยโอกาสควรได้รับความเสมอภาคทางการศึกษาเพื่อพัฒนาชีวิตให้สูงขึ้นสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างเท่าเทียมคนปกติ การพัฒนาการเรียนรู้ จึงเป็นการสร้างโอกาสให้กับเด็กพิการหรือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษให้มีการพัฒนาตามศักยภาพสามารถช่วยเหลือตนเอง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญ เนื่องจากต้องอาศัยความร่วมมือทั้งจากองค์กรท้องถิ่น ชุมชนและผู้ปกครองในการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะทางร่างกายของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่อยู่ในปกครองของตน ดังนั้น ผู้ปกครองจึงควรได้รับการฝึกทักษะ การพัฒนาประสบการณ์และสร้างเสริมเรียนรู้สิ่งจำเป็นที่ควรได้รับจากการฝึกฝนให้มีความรู้ความชำนาญ ในการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายนักเรียนที่มีความบกพร่องทาง

ร่างกายหรือลักษณะของความพิการให้มีการพัฒนากระบวนการที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างร่างกาย สมอง และการรับรู้ระหว่างตากับประสาทตา ส่งไปยังสมองจนถึงการยอมรับแล้ว จึงแปลความจากสิ่งที่รับรู้ขึ้น เพื่อจะได้สะสมประสบการณ์ทำให้เกิดความคิดกว้างขวาง การพัฒนาทักษะจึงเป็นหัวใจสำคัญในการเรียนการสอน สำหรับนักเรียนจะมีพัฒนาการด้านการเรียนรู้ได้ดีเพียงใด หรือได้สำเร็จผลมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถในการฝึก การถ่ายทอดความรู้สึกรู้คิดของผู้ปกครอง Gordon, Clarice Barrett. (1998) สิ่งที่ผู้ปกครองและชุมชนจะต้องตระหนัก คือการเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมด้านสังคม อารมณ์ และความก้าวหน้าทางพัฒนาการของนักเรียน และครอบครัวให้ดีขึ้น ถือเป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานที่จะทำให้ครอบครัว และชุมชนเข้มแข็ง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงการมีส่วนร่วม ในขณะที่เกี่ยวกับครูก็จำเป็นจะต้องพัฒนาความรู้ความสามารถในการสอนของตนเองอย่างต่อเนื่อง

แม้ว่าเด็กพิการจะได้โอกาสรับความเสมอภาคทางการศึกษา ในรูปแบบการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย จากศูนย์การศึกษาพิเศษที่จัดให้มาแล้วระยะหนึ่ง แต่ก็ยังมีนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษอีกจำนวนมากที่ไม่ได้รับการศึกษาตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ด้วยสาเหตุหลายประการ สาเหตุประการแรกนักเรียนมาจากครอบครัวที่มีลักษณะแตกต่างกันทางสังคมและผู้ปกครองระดับความสามารถในการเลี้ยงดูนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษแตกต่างกัน นักเรียนบางคนอาจมีปัญหาทางครอบครัว ไม่ได้ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครอง ในทางตรงข้ามก็มีนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อีกจำนวนหนึ่งที่บิดามารดาและผู้ปกครองเอาใจใส่มาก เมื่อมาอยู่ห้องเรียนเดียวกันระดับความสามารถจึงต้องแตกต่างกัน สาเหตุประการที่สองสภาวะของครอบครัวมีฐานะยากจน ภูมิลำเนาอยู่ห่างไกลการคมนาคมไม่สะดวก สภาพความพิการรุนแรงมีความยากลำบากในการเดินทางมีค่าใช้จ่ายสูงส่งผลให้เด็กต้องพักที่บ้านตลอดเวลา สาเหตุประการที่สามศูนย์การศึกษาพิเศษ มีข้อจำกัดด้านขาดบุคลากร งบประมาณ มีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ไม่เพียงพอ การเดินทางที่ยากลำบากตามฤดูกาลและอื่นๆ จึงส่งผลให้เด็กพิการบางส่วนไม่ได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง ส่งผลทำให้มีความพิการรุนแรงเพิ่มขึ้น สาเหตุประการสุดท้ายครูมีทักษะไม่สอดคล้องกับความต้องการของเด็กพิการ เนื่องจากลักษณะความบกพร่องทางร่างกายของเด็กแตกต่างกันส่งผลให้ครูดูแลไม่ทั่วถึง การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็กพิการ ไม่ว่าจะจัดในลักษณะกิจกรรมการเล่น หรือจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาด้านการฟัง พูด อ่านและเขียน เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิต โดยกิจกรรมนานาประการให้เหมาะสมกับความพร้อมทางด้านร่างกาย

ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดชัยภูมิ มีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่มีลักษณะความบกพร่องทางร่างกายทุกประเภท จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยครอบครัวและชุมชน ในปีงบประมาณ 2558 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่ไม่ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ได้มีโอกาสรับการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาการเรียนรู้จากผู้ปกครองที่เป็น ผู้ใกล้ชิดที่สามารถจัดการศึกษาร่วมกับศูนย์การศึกษาพิเศษให้ตรงตามความต้องการจำเป็นภายใต้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมของนักเรียนแต่ละบุคคลและได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนมีกระบวนการจัดอบรม ทดสอบความรู้และการวัดผลประเมินผลด้วยระบบการนิเทศ ติดตาม ด้วยกระบวนการตรวจสอบความเหมาะสม และถูกต้องจากครูหรือผู้เชี่ยวชาญในทุกหน่วยการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ ครอบครัวและชุมชนจึงถือเป็นบุคคลที่มีบทบาทหน้าที่และมีความสำคัญในการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยจะต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีองค์ความรู้ในการคัดกรองเด็กที่บกพร่อง โดยศูนย์การศึกษาพิเศษส่งบุคลากรที่มีประสบการณ์ไปให้คำปรึกษาในการเลี้ยงดู แนะแนวให้ความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูและแนวทางในการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ผู้วิจัยในฐานะรองผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดชัยภูมิ รับผิดชอบดำเนินการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือเด็กพิการ จึงมีความประสงค์ศึกษาวิจัย “การพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยครอบครัวและชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ” โดยผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายนำไปสู่การวางแผนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพต่อ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยครอบครัวและชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยครอบครัวและชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ

วิธีการวิจัย

ประชากร

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยครอบครัวและชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ ประชากรแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบไปด้วย 1) ผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่เข้าร่วมโครงการในปีงบประมาณ 2558 รวมจำนวน 105 คน 2) นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่เข้าร่วมโครงการปีงบประมาณ 2558 รวมจำนวน 105 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ ตัวแปรปัจจัยการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยครอบครัวและชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อม ปัจจัยด้านกระบวนการปฏิบัติ และปัจจัยด้านผลผลิต

ตัวแปรตาม ได้แก่ การพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในจังหวัดชัยภูมิ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- 1) แบบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถาม 4 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 เป็นการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่มีส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยครอบครัวและชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ

ส่วนที่ 3 เป็นการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยครอบครัวและชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิด ที่เป็นข้อเสนอแนะทั่วไป

- 2) แบบสัมภาษณ์

เป็นชุดคำถามที่ผู้สัมภาษณ์ใช้ถามและบันทึกคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ในเชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ปกครอง นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยตรง ซึ่งถือว่าเป็นผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (Key Informant) ในการวิจัยในเรื่องนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จะเป็นสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ที่ประกอบไปด้วย ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Average) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยความถี่และร้อยละ ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ 1 ที่เป็นข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และจะนำค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 ของแบบสอบถาม ด้วยโปรแกรม SPSS

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพนั้น ผู้วิจัยจะนำข้อมูลมาจากแบบสอบถามปลายเปิด และแบบสัมภาษณ์ โดยเน้นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมาทั้งหมด มาออกแบบ (Design) วิธีการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยครอบครัวและชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ผลการวิจัย

ผลผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 40.00 และรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 41.00 รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 18.10 สาเหตุเด็กพิการตั้งแต่กำเนิด คิดเป็นคิดเป็นร้อยละ 78.10 และพิการหลังกำเนิด คิดเป็นร้อยละ 21.90 ตามลำดับ

ผลการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยครอบครัวและชุมชนในจังหวัดชัยภูมิสรุปได้ดังนี้

1) ปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมของการดำเนินงานพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยครอบครัวและชุมชนของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดชัยภูมิ ความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณามององค์ประกอบ พบว่าองค์ประกอบด้านความต้องการจำเป็นของการดำเนินงาน มีความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ ผู้ปกครองไม่สะดวกในการรับ-ส่งนักเรียนไปเรียนที่ศูนย์การศึกษาพิเศษหรือสถานศึกษาที่จัดให้ได้ ข้อที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุด คือ ผู้ปกครองสามารถร่วมจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) หากได้รับคำแนะนำ องค์ประกอบด้านความเป็นไปได้ของการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ ศูนย์การศึกษาพิเศษสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุด คือ ศูนย์การศึกษาพิเศษมีงบประมาณในการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนตลอดปีงบประมาณ องค์ประกอบด้านวัตถุประสงค์ของการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ วัตถุประสงค์การดำเนินการพัฒนาที่มีความเป็นไปได้อีก ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุด คือ การดำเนินการนี้มีขอบเขตเวลาที่แน่นอน องค์ประกอบด้านความพร้อมและทรัพยากรการดำเนินงาน ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับระดับมาก ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมรู้ในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุด คือ ผู้ปกครองได้รับการฝึกทักษะ มีความรู้และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้นักเรียนให้แก่นักเรียนได้เอง

2. ปัจจัยด้านกระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยครอบครัวและชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ ครูได้ไปประเมินผลพัฒนาการและความก้าวหน้าของนักเรียนร่วมกับผู้ปกครอง รองลงมา ได้แก่ ครูได้ออกติดตามเยี่ยมบ้านเพื่อแนะนำ ให้คำปรึกษา ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุด คือ มีการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนหลากหลายวิธีอย่างต่อเนื่อง

3. ปัจจัยด้านผลผลิตของการดำเนินงานพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยครอบครัวและชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ นักเรียนมีพัฒนาการดีขึ้น รองลงมา ได้แก่ ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจผลการพัฒนา ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุด คือ ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องมีส่วนในการพัฒนานักเรียน

การอภิปรายผลการวิจัย

1. อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1

ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1 ที่กำหนดไว้ว่า เพื่อศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยครอบครัวและชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ ทางผู้วิจัยได้ประเมินจากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยครอบครัวและชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า

1) ปัจจัยพื้นฐานทางสภาวะแวดล้อมของการดำเนินงานพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาตามองค์ประกอบได้ ดังนี้

(1) ด้านความต้องการจำเป็นของการดำเนินงาน มีความความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองและสมาชิกในครอบครัวหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่สะดวกในการรับ-ส่งนักเรียนไปเรียนที่ศูนย์การศึกษาพิเศษหรือสถานศึกษาที่จัดให้ได้ จึงมีความพร้อมในการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่บ้านเอง และสามารถร่วมจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) ได้ ส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการเป็นไปตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) แผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan : IIP) สมพร หวานเสร็จ (2554) การช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กบกพร่องทางสติปัญญา โดยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ผู้ปกครองและบุคลากรที่ให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กบกพร่องทางสติปัญญา ตามกระบวนการทุกขั้นตอนจึงส่งผลต่อพัฒนาการในทุกด้านให้ดีขึ้น

(2) ด้านความเป็นไปได้ของการดำเนินงาน มีความความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากนโยบายของหน่วยเหนือเร่งรัดให้ศูนย์การศึกษาพิเศษสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยมุ่งเน้นการสร้างความสะดวกสบายทางการศึกษา มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และสนับสนุนผู้ปกครองให้สามารถจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนได้เหมาะสมกับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ที่บัญญัติให้คนพิการมีสิทธิทางการศึกษาให้ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิด หรือพบความพิการจนตลอดชีวิตพร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาและโดยเลือกบริการ รูปแบบการศึกษาโดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัด ความแตกต่างและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคล จึงส่งผลให้ผู้ปกครองและสมาชิกในครอบครัว มีความมั่นใจในกระบวนการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนอย่างต่อเนื่อง Gordon, Clarice Barrett. (1998) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของในด้านการจัดกิจกรรมด้านการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีความสำคัญต่อความสำเร็จของการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน ซึ่งรูปแบบเกี่ยวกับวิธีการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครองซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับลูกของเขาเอง กับครูเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ จึงมีประสิทธิผลมากที่สุด และมีผลเสียน้อย ตามกำหนดเวลาภายใต้งบประมาณ และทรัพยากรที่ได้รับจัดสรร

(3) ด้านวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน มีความความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นว่า การดำเนินงานมีเป้าหมายให้นักเรียนพิการหรือ นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน และพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ได้ตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ส่วนข้อที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือ วัตถุประสงค์ที่มีความเป็นไปได้ เยาวดี รวงชัยกุล วิบูลย์ศรี (2542) การกำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานที่ผ่านมายังคลุมเครือ และมักเสนอในรูปแบบซึ่งแสดงถึงวิถีทางที่นำไปสู่เป้าหมายมากกว่าเป็นตัวเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์อย่างแท้จริง เช่น การใช้คำว่า ศึกษาช่วยเหลือ ปรับปรุง กระตุ้น สนับสนุน ร่วมมือหรือให้แนวทาง เป็นต้น การเขียนวัตถุประสงค์จึงควรให้เป็นการแสดงถึงเป้าหมายที่ต้องการ

(4) ด้านความพร้อมและทรัพยากรของการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ผู้ปกครองมีความพร้อมเกี่ยวกับสถานที่ฝึกและพัฒนาการเรียนฝึกการ มีสื่ออุปกรณ์ที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการ ของนักเรียน และผู้ปกครองได้รับการฝึกทักษะ มีความรู้และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้เอง แต่ยังมี ประเด็นที่สำคัญและมีส่วนทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ คือ ผู้ปกครองไม่พัฒนาความรู้ ทักษะและ ความสามารถในการผลิตสื่อจากวัสดุที่มีในท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้ในกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้อัตนึ่ง Gordon, Clarice Barrett. (1998) ผู้ปกครองควรให้ความสนใจติดต่อสื่อสารและเข้าร่วมกิจกรรมแนะนำ เพื่อปรึกษาครูหรือผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับแผนการจัดการศึกษาของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดควรมีจำนวนครูที่ไปให้ คำแนะนำช่วยเหลือผู้ปกครองการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง พร้อมจัดสื่อ และอุปกรณ์ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาการ เรียนรู้้อย่างเพียงพอ

2) ปัจจัยด้านกระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยครอบครัวและชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดชัยภูมิได้มีการสำรวจนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษใน พื้นที่บริการเป็นระยะ ผู้ปกครองและสมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้อ และครูได้ออก ติดตามเยี่ยมบ้านเพื่อแนะนำ ให้คำปรึกษา และดำเนินการพัฒนาแก้ไขกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้อ และนวัตกรรมในการ จัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เอนก ไชยวงศ์ (2555) ได้ศึกษาผลพัฒนาการเด็กพิการตามโครงการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก พิการโดยครอบครัวและชุมชน (โครงการปรับบ้านเป็นห้องเรียนเปลี่ยนพ่อแม่เป็นครู) ปีงบประมาณ 2553-2554 ข้อค้นพบคือผู้ปกครองเมื่อได้รับการฝึกอบรมให้นำความรู้ไปพัฒนากับลูกพิการผลพัฒนาเด็กพิการมีพัฒนาการดีขึ้น ตามลำดับ นอกจากนี้การนิเทศ กำกับติดตามและให้การช่วยเหลือเด็กพิการอย่างต่อเนื่องส่งผลต่อพัฒนาการของเด็ก พิการเป็นอย่างดี อาจเป็นเพราะเด็กได้รับการพัฒนาอย่างถูกวิธีโดยผู้ปกครองมีความรู้ในการช่วยเหลือและมีส่วนร่วม ในทุกขั้นตอนของการวางแผนดูแลลูกพิการ จึงส่งผลต่อพัฒนาการในทุกด้าน

3) ด้านผลผลิตของการดำเนินการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยครอบครัวและ ชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก นักเรียนมี พัฒนาการทักษะร่างกาย ตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) แผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementatation Plan : IIP) หรือแผนบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (Individualized Family Service Plan : IFSP) ส่งผลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างถูกวิธีโดยผู้ปกครอง ซึ่งมีความรู้ในการช่วยเหลือและมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวางแผนดูแลลูกพิการ จึงส่งผลต่อพัฒนาการที่ดีในทุกด้าน La Shawn A.V. Gray (2011) ผู้ปกครองที่เข้าร่วมจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลมีความพึงพอใจสูงต่อ ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนพิการของตนเอง ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้ปกครองคือบุคคลที่ใกล้ชิดกับเด็กพิการมากที่สุด เมื่อได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการช่วยเหลือ จึงมองเห็นแนวทางที่ชัดเจนในการที่จะพัฒนาลูกพิการ มองเห็นสื่อ ที่จะนำมาพัฒนาและช่วยเหลือ และสามารถกำกับติดตามผลพัฒนาการเด็กได้อย่างใกล้ชิด จนทำให้เด็กมีพัฒนาการดี ขึ้นตามลำดับ

2. อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2

ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 2 ที่กำหนดไว้ว่า เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนที่มีความ ต้องการจำเป็นพิเศษโดยครอบครัวและชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาจากแบบสอบถามปลายเปิด และแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสนับสนุนการจัดการศึกษานักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยครอบครัวและชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ควรประกอบด้วยปัจจัยผู้นำและคนในชุมชน ปัจจัยด้านผู้ปกครอง และการได้รับการสนับสนุน ปัจจัยด้านคุณสมบัติและความสามารถของครู ปัจจัยด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ปัจจัยด้านทรัพยากรและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ปัจจัยด้านโครงสร้างการบริหารและการสร้างเครือข่าย เป็นต้น

สรุป การศึกษาวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า หากต้องการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษโดยครอบครัว และชุมชน ให้ประสบผลสำเร็จนั้น ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดต้องส่งเสริมผู้ปกครองให้สามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง มีความสามารถ ทักษะ และความรู้การพัฒนาเด็กเรียนตามแผน IEP และแผน IFSP ส่วนการเพิ่มและพัฒนาขีดความสามารถของครอบครัวในการพัฒนานักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ควรได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำและคนในชุมชน ในด้านทรัพยากร อาคารสถานที่และ สิ่งสนับสนุนอื่นๆ ตามสภาพความต้องการจำเป็นของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1.1 ผู้ปกครองควรให้ความสนใจในการฝึกทักษะให้มีความสามารถจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ต่อไป

1.2 ศูนย์การศึกษาพิเศษควรจัดงบประมาณสนับสนุนผู้ปกครองให้สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ตลอดปีอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีประสิทธิภาพ

1.3 ครูพี่เลี้ยงประจำอำเภอควรไปติดตาม ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษให้ครอบคลุมทั่วถึง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษารายกรณี เพื่อศึกษาพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคน เนื่องจากนักเรียนจะมีลักษณะความบกพร่องทางร่างกายแตกต่างกัน

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการด้านการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หรือการวิจัยเพื่อพัฒนา

เอกสารอ้างอิง

Brittingham, Kenneth Vernon. (1998). The Characterization of Successful School Family and Communication Partnerships, Dissertation Abstracts International. 59(5) : 1406 – A ; November.

Gordon, Clarice Barrett. (1998). Parent Participation in Elementary Special Education for Children with Emotional and Behavior Problem, Simmons College School of Social Work . 59(1) : Abstrac ; July.

LaShawn A. v. Gray. (2011). Progress Report for the Period July 1 through December 31.

นภดล ฐิติจันทร์.

2552. รายงานผลการบริหารงานให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กออทิสติก ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดเลย, กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง

สมพร หวานเสรีจ.

2555. การพัฒนาหลักสูตรอบรมผู้ปกครองเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา, ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต (วิชาหลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยขอนแก่น,ขอนแก่น.

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.

2551. แนวทางปฏิบัติงานของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด, กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.

อนงค์ ไชยวงษ์.

2555. การศึกษาผลพัฒนาการเด็กพิการตามโครงการปรับบ้านเป็นห้องเรียนเปลี่ยนพ่อแม่เป็นครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน,แม่ฮ่องสอน : ผู้แต่ง